

**rijksuniversiteit
 groningen**

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

Voorspelbaarheid in de kindertijd van ouders en de kwaliteit van opvoedgedrag

Wat is de associatie tussen de waargenomen voorspelbaarheid in de kindertijd van ouders en de kwaliteit van het opvoedgedrag van ouders en welke invloed heeft het geslacht van de ouder op deze associatie?

Student: B.J. de Vries (S3993809)

Begeleider: Prof. Dr. Tina Kretschmer

2^e beoordelaar: Dr. Rozemarijn van der Ploeg

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen Bachelorwerkstuk Pedagogische Wetenschappen

Juni 2023

Abstract

Much research on parenting behavior has focused on how parenting behavior leads to differences in children. In contrast, little is known about why so much variation exists among parenting behaviors. This study focuses on one of the possible factors that could explain parenting behavior from Belsky's model: developmental history, specifically predictability in childhood. The purpose of the study is to get a clear picture of the association between parents' childhood predictability and their parenting behavior. To get an even more complete picture, the difference between fathers and mothers is examined. To answer the research question, a questionnaire was administered, which used scale questions to determine the predictability in childhood and the quality of parenting behavior. A regression analysis was conducted to test whether there was an association and included the gender of the parent as a moderating factor. The results showed that there was no significant association between perceived predictability in childhood and quality of parenting behavior. Nor does the gender of the parent as a moderating variable appear to have a modifiable influence on this association. Perhaps explanations for differences should be sought and acted upon much more in the present. This study highlights the importance to take a critical look at Belsky's existing model and think about other factors that may play a role in parenting behavior differences.

Inleiding

Het opvoedgedrag van ouders is een belangrijk construct binnen de sociale wetenschappen en veel onderzocht. Het opvoedgedrag heeft veel invloed op de ontwikkeling van kinderen (Cooke et al., 2022). Veel onderzoek is uitgegaan naar hoe verschillen in opvoedgedrag leiden tot verschillen tussen kinderen, maar er is weinig bekend waarom er zoveel variatie bestaat tussen het opvoedgedrag van ouders (De Haan, Prinzie & Deković, 2012; Tavecchio, 2009).

Belsky (1982) was de eerste die een reeks factoren omschreef die het opvoedgedrag van ouders zou kunnen verklaren. Een aantal van deze factoren is al redelijk veel en zorgvuldig onderzocht, zoals de eigenschappen van de ouders of van de kinderen (Achtergarde et al., 2015; Belsky & Barends, 2002). Echter, factoren als de ontwikkelingsgeschiedenis van ouders of hun sociale netwerk zijn minder goed onderzocht. Met betrekking tot de ontwikkelingsgeschiedenis van ouders oppert Belsky de volgende hypothese: ondersteunende ervaringen in de ontwikkelingsgeschiedenis leiden tot een volwassen, gezonde persoonlijkheid, die vervolgens in staat is om sensitief opvoedgedrag te verlenen die een optimale ontwikkeling van het kind bevordert.

Onderzoek van Parke en Collmer (1975) wijst uit dat ervaringen van mishandeling in de kindertijd associëren met het mishandelen van de eigen kinderen. Deze uitkomsten komen overeen met de systematische review van Lotto, Altafim en Linhares (2023): 29 verschillende onderzoeken vonden overwegend significante associaties tussen negatieve ervaringen in de kindertijd van ouders en negatief opvoedgedrag bij hun kinderen (83%). Morris et al. (2021) onderzochten de invloed van positieve ervaringen in de kindertijd op het opvoedgedrag: positieve ervaringen in de kindertijd van ouders correleerden positief met autoritair opvoedgedrag en verzorgende attitudes.

Onderzoek naar vaderschap laat geen eenduidige associatie zien tussen de ontwikkelingsgeschiedenis van vaders en hun opvoedgedrag. In een onderzoek naar ouderlijke betrokkenheid komt naar voren dat een hoge mate van ouderlijke betrokkenheid in de kindertijd een hoge mate van ouderlijke betrokkenheid in de opvoeding van de eigen kinderen voorspelt (Combs-Orme & Renkert, 2009). Ook Floyd en Morman (2000) bevestigen dat positieve ervaringen een positief effect hebben op het ouderschap van de eigen kinderen: een hoge mate van affectie die vaders ervaren in hun kindertijd voorspelt een hoge mate van affectieve communicatie met de eigen kinderen. DeFrain (1979) komt tot de conclusie dat juist een lage mate van ouderlijke betrokkenheid in de kindertijd een hoge mate van ouderlijke betrokkenheid in de opvoeding van de eigen kinderen voorspelt.

Onderzoek naar moederschap ligt daarentegen meer op één lijn: positieve ervaringen uit de kindertijd leiden tot positief opvoedgedrag naar de eigen kinderen en negatieve ervaringen uit de kindertijd leiden tot negatief opvoedgedrag naar de eigen kinderen. Zo onderzochten Hammond, Landry, Swank en Smith (2010) de mate van affectie voor moeders: moeders die zich bijzonder veel acceptatie herinnerden uit de kindertijd, toonden meer warmte en flexibiliteit als ouders. Verder blijkt dat moeders die als kind door beide ouders in de kindertijd fysiek mishandeld zijn, eerder geneigd zijn de eigen kinderen te mishandelen in tegenstelling tot moeders die als kind niet fysiek mishandeld zijn (Coohey, 2004).

Door meer onderzoek te doen naar de ontwikkelingsgeschiedenis van ouders, ontstaat er meer begrip en zijn verschillen in opvoeding vermoedelijk beter te verklaren. Tevens ontstaat er een completer beeld van de factoren die ouderschap beïnvloeden. Vanuit maatschappelijk oogpunt kan het voor hulpverlening een enorme toevoeging zijn wanneer ouders en hulpverleners zich bewust zijn van in hoeverre de opvoeding van ouders (ontwikkelingsgeschiedenis) invloed heeft op hoe ouders opvoeden. Binnen de ontwikkelingsgeschiedenis staat in dit onderzoek specifiek de voorspelbaarheid in de

kindertijd centraal. Duidelijkheid en voorspelbaarheid zijn belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Op deze manier weet een kind waar het aan toe is en dit geeft een veilig en vertrouwd gevoel. Verder valt onder voorspelbaar opvoedgedrag het stellen van duidelijke regels en op een duidelijke manier vertellen wat je als ouder van het kind verwacht (NJI, 2020). Voorbeelden van een voorspelbare leefomgeving zijn dat een kind weet wie het van school ophaalt, weet wanneer het eten klaar staat en weet wanneer het bedtijd is (Baram, 2022).

Binnen het ouderschap dat ouders voltrekken, wordt in dit onderzoek gekeken naar het opvoedgedrag voor kinderen tussen 0 en 5 jaar. Dit is in overeenstemming met het oorspronkelijke artikel van Belsky (1982) en het onderzoek dat daaruit voortvloeide (Taraban & Shaw, 2018). Daarnaast blijkt dat verschillen die in deze periode ontstaan daarna moeilijk te compenseren zijn (Roseboom, 2018). Hoe meer duidelijkheid er ontstaat over de factoren die het opvoedgedrag beïnvloeden, hoe beter kan worden ingespeeld op het opvoedgedrag zodat de ontwikkeling van het kind niet belemmerd wordt.

Verder wordt onderzocht of voor vaders en moeders sprake is van een verschillend effect van de voorspelbaarheid in de ontwikkelingsgeschiedenis op hun opvoedgedrag. Vaak worden vaders niet meegenomen in onderzoeken naar het opvoedgedrag van ouders. Als dit gebeurt, zoals in bovenstaande onderzoeken, worden zij voornamelijk los onderzocht en wordt gekeken naar de verschillen tussen vaders en worden zij niet vergeleken met moeders.

Het doel van het onderzoek is om een duidelijk beeld te krijgen van de associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd van ouders en hun opvoedgedrag. Om een nog completer beeld te krijgen van de associatie tussen de voorspelbaarheid in hun kindertijd en het opvoedgedrag van ouders wordt gekeken naar het verschil tussen vaders en moeders. De onderzoeksvraag die hieruit voortvloeit is: Wat is de associatie tussen de waargenomen

voorspelbaarheid in de kindertijd van ouders en de kwaliteit van het opvoedgedrag van ouders en welke invloed heeft het geslacht van de ouder op deze associatie?

Verwacht wordt dat een voorspelbare omgeving associeert met een hoge kwaliteit van opvoedgedrag en dat een onvoorspelbare omgeving associeert met een lage kwaliteit van opvoedgedrag. Daarin wordt verwacht dat voor moeders de associatie tussen een onvoorspelbare omgeving en een lage kwaliteit van opvoedgedrag en tussen een voorspelbare omgeving en een hoge kwaliteit van opvoedgedrag sterker is dan voor vaders. Als uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat dit het geval is, kan worden gesteld dat dit onderdeel van de ontwikkelingsgeschiedenis associeert met de kwaliteit van opvoedgedrag.

Methode

Procedure

Om de relatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd van ouders en de kwaliteit van opvoedgedrag van ouders te onderzoeken, is er een kwantitatief cross-sectioneel correlatieel onderzoek uitgevoerd. De correlatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd van ouders en de kwaliteit van opvoedgedrag van ouders is getest. Vervolgens is een regressieanalyse uitgevoerd waarin de mogelijke confounding variabelen zijn meegenomen. Tot slot is getest of er sprake is van een interactie-effect tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd van ouders en het geslacht van ouders.

Aan de hand van een gemakssteekproef zijn de respondenten geworven. Vervolgens zijn via de sneeuwbal methode meer respondenten geworven. Voor het vinden van een middelsterke correlatie ($r = .30$), waren 134 respondenten nodig en voor een sterke correlatie ($r = .50$), waren 42 respondenten nodig (Faul, Erdfelder, Lang & Buchner, 2007). In totaal bestond de steekproef uit 141 respondenten, waarvan 89 respondenten de vragenlijst volledig

hebben ingevuld. Wanneer er sprake was van een sterke associatie in de populatie dan werd deze associatie aan de hand van dit onderzoek gevonden.

De respondenten zijn geworven in week 12 en 13 van het jaar 2023. Aan de hand van een online vragenlijst is de voorspelbaarheid en de kwaliteit van opvoedgedrag gemeten. Voorafgaand aan de vragenlijst is aan de respondenten gevraagd of ze mee willen doen aan het onderzoek en is aangegeven wat het onderzoek precies inhoudt, dit wordt ook wel informed consent genoemd. De vragenlijst is verder anoniem.

Participanten

Van de 89 respondenten waren 76 moeder (85.4%) en 13 vader (14.6%). De respondenten zijn tussen de 22 en 43 jaar oud. Verder hebben de respondenten tussen de één en vijf kinderen, waarbij de meeste respondenten twee kinderen hebben ($n = 43$, 48.3%). De leeftijd van het kind ligt tussen de 4 en 84 maanden. De meeste respondenten hebben als hoogst voltooide opleidingsniveau het hoger beroepsonderwijs ($n = 43$, 48.3%), het wetenschappelijk onderwijs ($n = 26$, 29.2%) of het middelbaar beroepsonderwijs ($n = 14$, 15.7%).

Onderzoeksinstrumenten

De belangrijkste onderzoeksvariabelen in dit onderzoek waren “de voorspelbaarheid in de kindertijd van de ouder”, “de kwaliteit van opvoedgedrag van de ouder” en “het geslacht van de ouder”. De onafhankelijke variabelen waren de voorspelbaarheid in de kindertijd van de ouder en het geslacht van de ouder. Het geslacht van de ouder was de modererende variabele. De afhankelijke variabele was de kwaliteit van opvoedgedrag van de ouder. Verder werden een aantal mogelijke confounding variabelen in het onderzoek meegenomen: “de leeftijd van de ouder”, “de leeftijd van het kind”, “het aantal kinderen” en “het

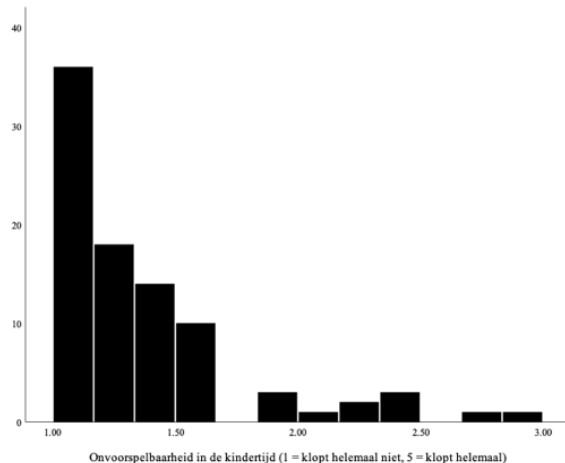
opleidingsniveau van de ouder”. Voor deze mogelijke confounding variabelen is gecontroleerd.

De “voorspelbaarheid in de kindertijd” is gemeten aan de hand van de Childhood Unpredictability Scale (Maranges, Hasty, Martinez & Maner, 2022). De schaal bestaat uit vijftien items met een 5-punts Likertschaal (*1 = klopt helemaal niet, 2 = klopt nauwelijks, 3 = klopt een beetje, 4 = klopt meestal, 5 = klopt helemaal*). De items vormden een betrouwbare schaal ($\alpha = .84$). De “kwaliteit van het opvoedgedrag” is gemeten aan de hand van de “Parenting Young Children” (PARYC) vragenlijst (McEachern et al., 2011). Deze vragenlijst bestaat uit drie schalen: positief gedrag ondersteunen ($\alpha = 0.74$), grenzen stellen ($\alpha = 0.78$) en proactief ouderschap ($\alpha = 0.83$). Elke schaal bestaat uit zeven items bestaande uit een 7-punts Likertschaal (*1 = nooit, 2 = bijna nooit, 3 = soms, 4 = ongeveer de helft van de tijd, 5 = vaak, 6 = bijna altijd, 7 = altijd*). Inleidend op de schaalvragen zijn de aantal demografische kenmerken van de respondenten uitgevraagd. Dit zijn de volgende variabelen: “de leeftijd van ouder”, “de leeftijd van het kind”, “het aantal kinderen”, “het geslacht van de ouder” (*0 = vrouw, 1 = man*) en “het opleidingsniveau van de ouder” (*1 = lager onderwijs, 2 = lager beroepsonderwijs, 3 = voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs, 4 = middelbaar beroepsonderwijs, 5 = hoger algemeen voortgezet onderwijs, 6 = voorbereidend wetenschappelijk onderwijs, 7 = hoger beroepsonderwijs, 8 = wetenschappelijk onderwijs*).

Resultaten

Voor het verwijderen van missende data was het belangrijk om te controleren of deze data volledig random miste. Aan de hand van de Little’s MCAR test is deze assumptie (missing completely at random) getest. In SPSS kan dit via MVA. Na controle van de MCAR-assumptie ($p = .103$) is een complete case analysis uitgevoerd.

Gemiddeld genomen werd er een hoge mate van voorspelbaarheid in de kindertijd van de ouders gevonden ($M = 1.36$, 1 = klopt helemaal niet, 5 = klopt helemaal, $SD = 0.41$). Voor moeders ($M = 1.35$) is deze voorspelbaarheid nog iets hoger dan voor vaders ($M = 1.40$). De spreiding van de voorspelbaarheid in de kindertijd voor moeders ($SD = 0.43$) is een stuk groter dan voor vaders ($SD = 0.27$). In Figuur 1 is de verdeling van scores op de voorspelbaarheid in de kindertijd in een histogram weergegeven.

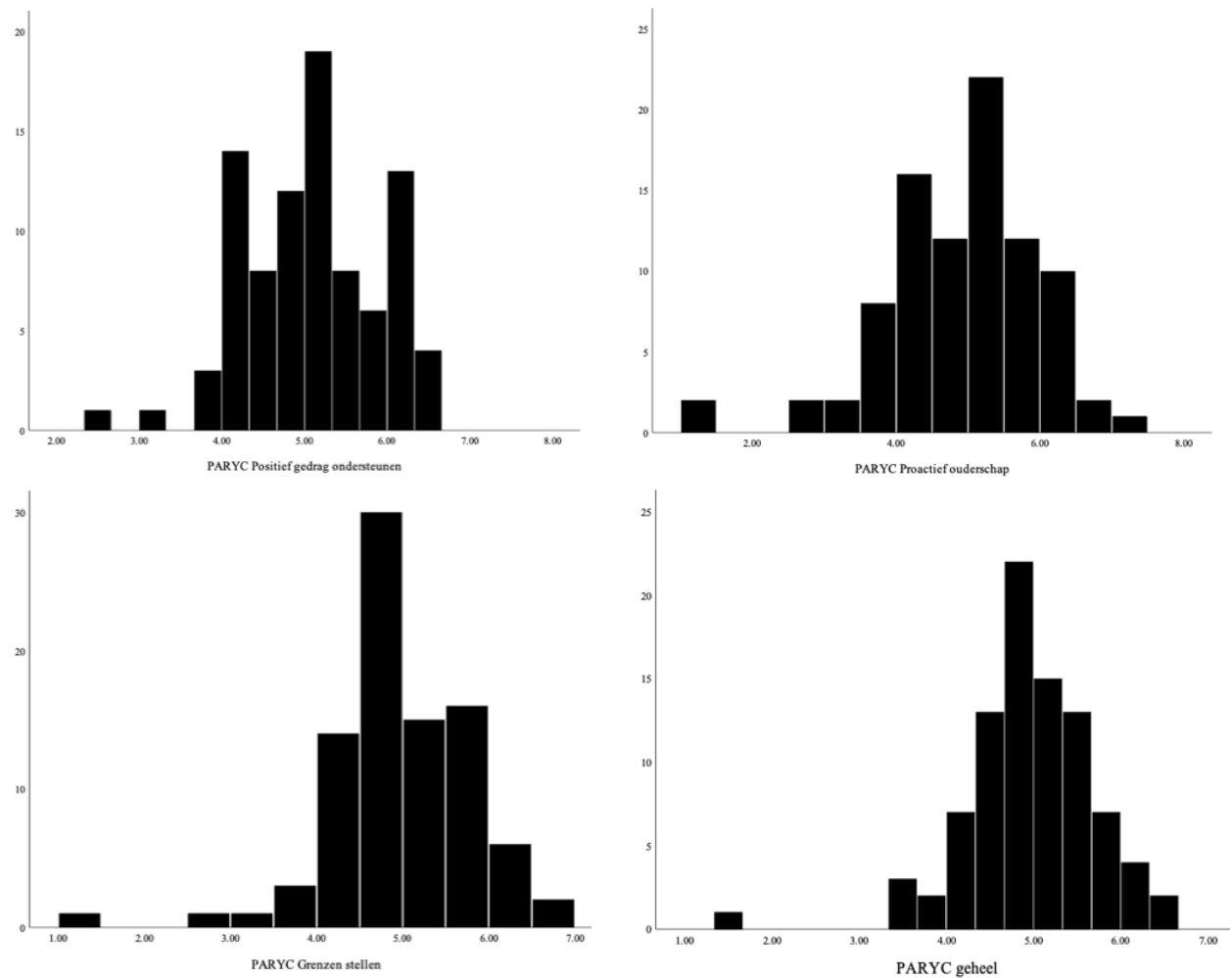

Figuur 1: Verdeling van de scores op de Childhood Unpredictability Scale

De centrum- en spreidingsmaten van de drie schalen van PARYC vragenlijst zijn in Tabel 1 weergegeven. Voor sommige verdere analyses zijn de drie schalen van de PARYC vragenlijst (PARYC geheel) samengenomen. Ook de centrum- en spreidingsmaten van het geheel van de PARYC vragenlijst staan in Tabel 1. De verdeling van de scores op de drie schalen van de PARYC vragenlijst en op de gehele PARYC vragenlijst zijn in histogrammen weergegeven in Figuur 2.

Tabel 1: Verdeling van de afhankelijke variabele “kwaliteit van opvoedgedrag” aan de hand van de PARYC vragenlijst

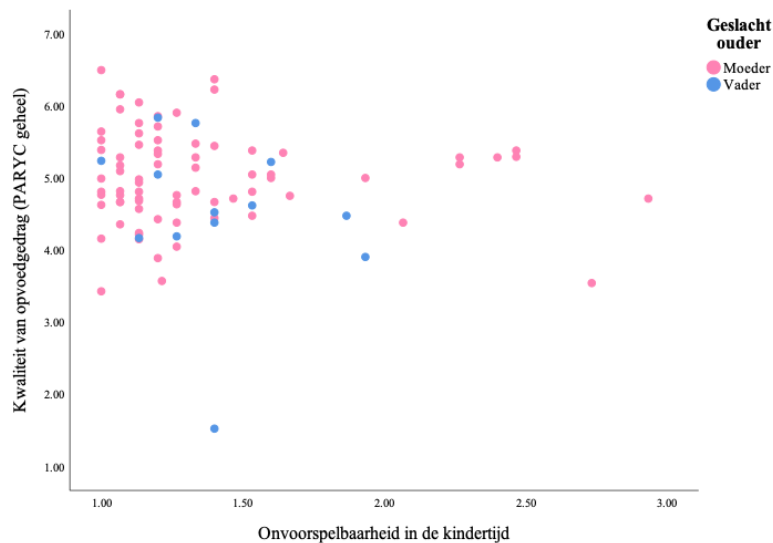
	Positief gedrag ondersteunen	Grenzen stellen	Proactief ouderschap	PARYC geheel
Gemiddelde	5.06	4.92	4.85	4.94
Minimum	2.57	1.00	1.00	1.52
Maximum	6.67	6.57	7.00	6.50
Standaarddeviatie	0.80	0.83	1.07	0.74

Figuur 2: Verdeling van de scores op de PARYC: positief gedrag ondersteunen, proactief ouderschap, grenzen stellen en geheel

Allereerst is getest of de voorspelbaarheid in de kindertijd associeert met de drie verschillende schalen van de kwaliteit van opvoedgedrag. De resultaten laten zien dat de score op de items voor voorspelbaarheid in de kindertijd niet significant associeerde met positief gedrag ondersteunen ($r = -.02$, $p = .844$) en proactief ouderschap ($r = .006$, $p = .956$), maar wel met grenzen stellen ($r = -.26$, $p = .016$). De gemiddelde score van de items van deze drie schalen (PARYC geheel) associeerde niet significant met de score op de items voor de kwaliteit van opvoedgedrag ($r = -.10$, $p = .351$). In Figuur 3 is in een scatterplot de associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de kwaliteit van het opvoedgedrag (PARYC geheel) weergegeven, waarbij een hogere score op de items voor de voorspelbaarheid correspondeert met een lagere mate van voorspelbaarheid in de kindertijd en een hogere score

op de items voor de kwaliteit van opvoedgedrag correspondeert met een hogere mate van opvoedkwaliteit.

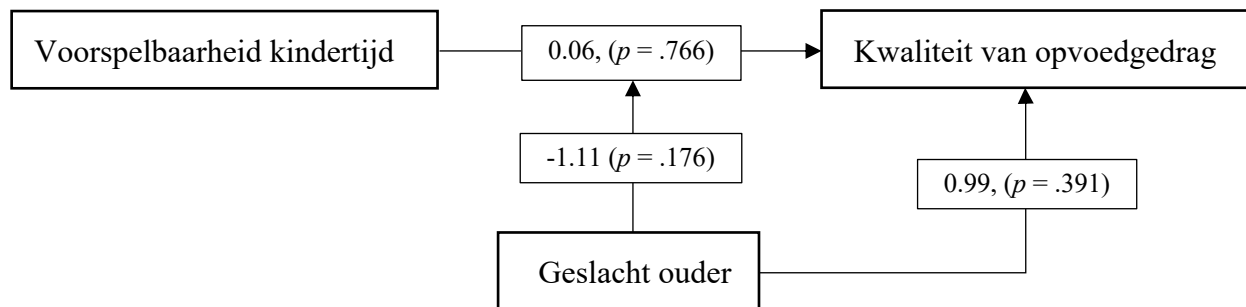
Figuur 3: Associatie tussen voorspelbaarheid in de kindertijd en de kwaliteit van opvoedgedrag

Aan de hand van een regressieanalyse is de associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de kwaliteit van het opvoedgedrag (PARYC geheel) getest met toevoeging van de mogelijke confounding variabelen. De associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de kwaliteit van het opvoedgedrag (PARYC geheel) bleef niet significant wanneer gecontroleerd werd voor de confounding variabelen ($B = -0.02, p = .922$). Het geslacht van de ouder ($B = -0.55, p = .015$) associeerde in dit model significant met de kwaliteit van het opvoedgedrag, waarbij vaders een lagere kwaliteit van opvoedgedrag lieten zien dan moeders. De overige confounding variabelen associeerden niet significant met de kwaliteit van het opvoedgedrag. Deze analyse is herhaald voor de drie losse schalen van de PARYC vragenlijst. Ook de associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de schaal positief gedrag ondersteunen bleef niet significant ($B = 0.08, p = .678$). Het geslacht van de ouder ($B = -0.82, p < .001$) en de leeftijd van het kind ($B = -0.02, p < .001$) associeerden in dit regressiemodel significant met de schaal positief gedrag ondersteunen. Vaders scoorden lager op de schaal positief gedrag ondersteunen dan moeders. Voor de

leeftijd van het kind gold dat hoe ouder het kind, hoe lager de score op de schaal positief gedrag ondersteunen. De associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de schaal proactief ouderschap bleef ook niet significant wanneer gecontroleerd werd voor de confounding variabelen ($B = 0.15, p = .626$). Door toevoeging van de confounding variabelen verviel de significante associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de schaal grenzen stellen van de PARYC vragenlijst ($B = -0.29, p = .189$).

Om het verschil in associatie tussen vaders en moeders te testen, is aan alle regressiemodellen een interactieterm toegevoegd (voorspelbaarheid in de kindertijd*geslacht van de ouder). Als gekeken wordt naar het verschil in associatie voor vaders en moeders komt uit de resultaten naar voren dat de associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de kwaliteit van het opvoedgedrag (PARYC geheel) niet verschilt voor vaders en moeders ($B = -1.11, p = .176$). De directe associatie tussen het geslacht van ouders en de kwaliteit van opvoedgedrag was in dit model niet significant ($B = 0.99, p = .391$). De directe associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de kwaliteit van het opvoedgedrag bleef niet significant ($B = 0.06, p = .766$). Ook voor de drie losse schalen van de PARYC vragenlijst was er geen sprake van een verschil in associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de kwaliteit van opvoedgedrag voor vaders en moeders: positief gedrag ondersteunen ($B = -0.87, p = .288$), grenzen stellen ($B = -0.84, p = .352$) en proactief ouderschap ($B = -1.62, p = .191$). Ook was de associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de kwaliteit van het opvoedgedrag voor alle drie de schalen niet significant: positief gedrag ondersteunen ($B = 0.15, p = .481$), grenzen stellen ($B = -0.23, p = .321$) en proactief ouderschap ($B = 0.27, p = .397$). Alle overige confounding variabelen associeerden niet significant met de drie schalen van de PARYC vragenlijst en de gehele PARYC vragenlijst. In Figuur 4 is een schematische weergave gegeven van de gevonden associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en

de kwaliteit van opvoedgedrag (PARYC geheel) met het geslacht van de ouder als modererende variabele.

Figuur 4: Schematische weergave regressiemodel met het geslacht als modererende variabele voor de gehele PARYC vragenlijst

Discussie

In dit onderzoek stond de volgende onderzoeksvraag centraal: Wat is de associatie tussen de waargenomen voorspelbaarheid in de kindertijd van ouders en de kwaliteit van het opvoedgedrag van ouders en welke invloed heeft het geslacht van de ouder op deze associatie? De steekproef die gebruikt is in dit onderzoek is groot genoeg om een sterke associatie te vinden. Uit de resultaten is gebleken dat er geen sprake is van een associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd van ouders en de kwaliteit van het opvoedgedrag van ouders. Er werd enkel een significante associatie gevonden tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de schaal grenzen stellen (PARYC). Echter, wanneer gecontroleerd werd voor de mogelijke confounding variabelen verdween deze significante associatie. Daaruit valt te concluderen dat de associatie niet stabiel was en dat de mogelijke confounding variabelen inderdaad confounding variabelen waren. Voor de associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de anderen twee schalen (positief gedrag ondersteunen en proactief ouderschap) werd met en zonder de confounding variabelen geen associatie gevonden. Verder werd geen associatie gevonden tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de PARYC vragenlijst in het geheel. Ook het geslacht van de ouder als modererende variabele blijkt geen veranderlijke invloed te hebben op deze associatie.

Dit is tegengesteld aan de onderzoeken die tot dusver de associatie tussen ervaringen in de kindertijd en de kwaliteit van het opvoedgedrag van ouders hebben onderzocht. Zo vonden Morris et al. (2021) een positieve associatie tussen ervaringen in de kindertijd en de kwaliteit van het opvoedgedrag van ouders. Daartegenover vonden Lotto, Altafim en Linhares (2023) en Parke en Collmer (1975) negatieve significante associaties tussen de ervaringen in kindertijd en de kwaliteit van het opvoedgedrag van ouders. Verder werd in eerder onderzoek voor vaders en moeders verschillende associaties gevonden. Uit onderzoek dat is gedaan naar vaderschap blijkt dat een hoge (Combs-Orme & Renkert, 2009; Floyd & Morman, 2000) en lage mate van ouderlijke betrokkenheid in de kindertijd (DeFrain, 1979) een hoge mate van ouderlijke betrokkenheid in de opvoeding van de eigen kinderen voorspelt. Het onderzoek naar moederschap wijst uit dat positieve ervaringen uit de kindertijd leidden tot positief opvoedgedrag naar de eigen kinderen (Hammond et al., 2010), maar dat negatieve ervaringen uit de kindertijd leidden tot negatief opvoedgedrag naar de eigen kinderen (Coohey, 2004). In onderzoek waarin werd gekeken naar de verschillen tussen vaders en moeders, werden voornamelijk verschillen gevonden in opvoed- en communicatiestijl, maar niet in de kwaliteit van het opvoedgedrag (Belsky et al., 2006).

Dat de uitkomsten van dit onderzoek verschillen met eerdere onderzoeken kan diverse redenen hebben. Allereerst verschillen de onderzoeksmethoden van de onderzoeken van elkaar. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een online vragenlijst. Ondanks dat de gebruikte instrumenten van de vragenlijst gevalideerd zijn en volgens eerdere onderzoeken voldoende geschikt zijn om de voorspelbaarheid in de kindertijd (Maranges et al., 2022) en de kwaliteit van het opvoedgedrag (McEachern et al., 2011) te meten, kan het zijn dat het uitvragen van retrospectieve data niet de beste manier is. De herinneringen van de ouders aan de kindertijd kunnen bijvoorbeeld verschillen van de daadwerkelijke ervaringen in die tijd. Daarnaast kan er sprake zijn geweest een over- of onderschatting van de kwaliteit van het

opvoedgedrag van ouders. Mogelijk betere manieren om uitspraken te doen over de ontwikkelingsgeschiedenis van ouders is door het doen van observatieonderzoek of longitudinaal onderzoek. Daarbij kan de kwaliteit van het opvoedgedrag misschien beter gemeten worden door de sensitiviteit van ouders naar hun kinderen te observeren. Verder kan er sprake zijn geweest van een te homogene steekproef. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een gemakssteekproef, wat ervoor kan hebben gezorgd dat de verschillen die er zijn in de populatie niet terugkeren in de steekproef dan wanneer het geval was geweest bij een aselechte steekproef. Ook is er een enorme diversiteit aan constructen die wordt gebruikt om uitspraken te doen over de ontwikkelingsgeschiedenis en het opvoedgedrag van ouders. In dit onderzoek werd gekeken naar de voorspelbaarheid in de kindertijd om iets te zeggen over de ontwikkelingsgeschiedenis van ouders. Daarnaast is de PARYC vragenlijst gebruikt om de kwaliteit van het opvoedgedrag te bepalen. In andere onderzoeken worden weer totaal verschillende constructen gebruikt om uitspraken te doen over de associatie tussen de ontwikkelingsgeschiedenis van ouders en de kwaliteit van het opvoedgedrag. Deze inconsistentie kan tevens een reden zijn voor de enorm uiteenlopende uitkomsten.

Echter, de uitkomsten van dit onderzoek kunnen zeker van meerwaarde zijn voor vervolgonderzoek. Een sterke associatie tussen de voorspelbaarheid in de kindertijd en de kwaliteit van het opvoedgedrag van ouders had gevonden moeten worden met deze steekproefgrootte. Dit is niet het geval en dit biedt nieuwe perspectieven. Naar aanleiding van dit onderzoek lijkt het erop dat een onvoorspelbare jeugd geen verschillen verklaart in de kwaliteit van het opvoedgedrag van ouders. Dit is een verlichtend idee, omdat het misschien niet belangrijk is om zo ver terug te kijken in de tijd om verschillen in opvoedgedrag te verklaren. Misschien dat verklaringen voor verschillen veel meer in het heden gezocht moeten worden en dat daar veel meer op moet worden ingespeeld. Het is misschien tijd om van het model van Belsky (1982) af te stappen, of in ieder geval kritischer te kijken naar onderdelen

van het model. Het idee dat de ontwikkelingsgeschiedenis van ouders een stempel drukt op de kwaliteit van het opvoedgedrag is ietwat pessimistisch, het kan best zo zijn dat ouders in staat zijn om deze ervaringen op zijn of haar eigen manier om te buigen tot iets goeds.

Er wordt aanbevolen om meer consensus te creëren over de manier waarop de kwaliteit van opvoedgedrag het beste gemeten kan worden. Het doen van longitudinaal onderzoek kan hieraan bijdragen. Het advies voor vervolgonderzoek is om kritisch te blijven op het bestaande model van Belsky en na te denken over andere factoren die een rol kunnen spelen in de verschillen in opvoedgedrag tussen ouders of door meer te concretiseren welke factoren hierin het belangrijkste zijn, zoals de veerkracht van een ouder of het gedrag van het kind. Met dit onderzoek wordt mogelijk het belang ingezien van het niet vinden van een associatie tussen een component van de ontwikkelingsgeschiedenis (de voorspelbaarheid in de kindertijd) en de kwaliteit van het opvoedgedrag. Het biedt mogelijkheden voor vervolgonderzoek om te onderzoeken of voor meer componenten van de ontwikkelingsgeschiedenis geen associatie wordt gevonden en daarmee de focus meer te leggen op het nabije verleden of het heden.

Literatuur

- Achtergarde, S., Postert, C., Wessing, I., Romer, G., & Müller, J.M. (2015). Parenting and child mental health: Influences of parent personality, child temperament, and their interaction. *The Family Journal*, 23(2), 167–179. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1177/1066480714564316>
- Baram, T.Z. (2022). Predictability and consistent parental behavior is key for optimal child brain development. Opgevraagd van <https://theconversation.com/predictable-and-consistent-parental-behavior-is-key-for-optimal-child-brain-development-184300>
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55(1), 83–96. <https://doi.org/10.2307/1129836>
- Belsky, J., & Barends, N. (2002). Personality and parenting. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Being and becoming a parent., Vol. 3, 2nd ed.* (pp. 415–438). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Belsky, J., Jaffee, S.R., Sligo, J., Woodward, L., & Silva, P.A. (2005). Intergenerational transmission of warm-sensitive-stimulating parenting: A prospective study of mothers and fathers of 3-year-olds. *Child Development*, 76(2), 384–396. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2005.00852.x>
- Combs-Orme, T., & Renkert, L.E. (2009). Fathers and their infants: Caregiving and affection in the modern family. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 19(4), 394–418. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/10911350902790753>
- Cooke, J.E., Deneault, A.A., Devereux, C., Eirich, R., Fearon, R.P., & Madigan, S. (2022). Parental sensitivity and child behavioral problems: A meta-analytic review. *Child Development*, 93(5), 1231–1248. <https://doi.org/10.1111/cdev.13764>
- Coohy, C. (2004). Battered mothers who physically abuse their children. *Journal of interpersonal violence*, 19(8), 943–952. <https://doi.org/10.1177/0886260504266886>

- DeFrain, J. (1979). Androgynous parents tell who they are and what they need. *The Family Coordinator*, 28(2), 237–243. <https://doi.org/10.2307/581679>
- De Haan, A., Prinzie, P., & Deković, M. (2012). Gerelateerde ontwikkeling van externaliserend gedrag en opvoedgedrag bij kinderen en adolescenten. *Pedagogiek*, 32(1), 32-50.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.G., & Buchner, A. (2007). G*Power 3: a flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior research methods*, 39(2), 175–191. <https://doi.org/10.3758/bf03193146>
- Floyd, K., & Morman, M.T. (2000). Affection received from fathers as a predictor of men's affection with their own sons: Tests of the modeling and compensation hypotheses. *Communication Monographs*, 67(4), 347–361. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/03637750009376516>
- Hammond, M.V., Landry, S.H., Swank, P.R., & Smith, K.E. (2000). Relation of mothers' affective developmental history and parenting behavior: Effects on infant medical risk. *American Journal of Orthopsychiatry*, 70(1), 95–103
<https://doi.org/10.1037/h0087635>
- Lotto, C.R., Altafim, E.R.P., & Linhares, M.B.M. (2023). Maternal history of childhood adversities and later negative parenting: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(2), 662–683. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1177/15248380211036076>
- Maranges, H.M., Hasty, C.R., Martinez, J.L., & Maner, J.K. (2022). Adaptive Calibration in Early Development: Brief Measures of Perceived Childhood Harshness and Unpredictability. *Adaptive Human Behavior and Physiology*, 8(3), 313-343.
<https://doi.org/10.1007/s40750-022-00200-z>
- McEachern, A., Gardner, F., Dishion, T., Shaw, D., Weaver, C., & Wilson, M. (2011). Parenting Young Children (PARYC): Validation of a Self-Report Parenting Measure.

J Child Fam Stud, 21, 498–511 <https://doi.org/10.1007/s10826-011-9503-y>

Morris, A.S., Hays-Grudo, J., Zapata, M.I., Treat, A., & Kerr, K.L. (2021). Adverse and Protective Childhood Experiences and Parenting Attitudes: the Role of Cumulative Protection in Understanding Resilience. *Adversity and resilience science*, 2(3), 181-192. <https://doi.org/10.1007/s42844-021-00036-8>

NJi (2020). *Opgroeien en opvoeden: normale uitdagingen voor kinderen, jongeren en hun ouders*. Geraadpleegd op <https://www.nji.nl/system/files/2021-04/Opgroeien-en-opvoeden.pdf>

Parke, R.D., & Collmer, C.W. (1975). Child abuse: An interdisciplinary analysis. In E. M. Hetherington (Ed.), *Review of child development research*. U Chicago Press.

Roseboom, T. (2018). De eerste 1000 dagen. Het fundamentele belang van een goed begin vanuit biologisch, medisch en maatschappelijk perspectief. Utrecht: de Tijdstroom.

Taraban, L., & Shaw, D.S. (2018). Parenting in context: Revisiting Belsky's classic process of parenting model in early childhood. *Developmental Review*, 48, 55–81. <https://doi.org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/j.dr.2018.03.006>

Tavecchio, L. (2009). Differentieel opvoedingsgedrag en kinderlijke ontwikkeling: een onderzoek bij identieke tweelingen. *Kind en Adolescent Review*, 16(4), 488-490.